

De stora rovdjuren är en del av vår natur och den biologiska mångfalden. Detta faktum är egentligen det enda argument som behövs för att motivera rovdjurens rätt att finna livsrum och söka föda.

Men tyvärr är det inte alltid så enkelt.

Rovdjurens möjligheter att överleva i livskraftiga stammar är helt beroende av våra attityder och vår vilja att dela med oss av vårt livsrum.

Vi har delat jaktmarker i tusentals år

Mycket talar för att rovdjuren kom invandrande till vårt land före oss människor. De följde efter bytesdjuren när landisen drog sig tillbaka för 10 000 år sedan. Senare kom jägarfolken och konkurrerade om bytena med rovdjuren.

På hällristningar kan vi se att bl a älg och ren var viktiga bytesdjur för människorna – byten som också rovdjuren gärna tog. Men troligen hade man ändå ingen tanke på att utrota rovdjuren – de var en del av naturen och ingick i de hårda livsvillkoren. Mycket tyder på att människan istället lärde sig jaktmetoder genom att studera rovdjuren. Kanske var det t o m så att vi tämjde vargen – och fick hunden – för att få hjälp av den skicklige jägaren.

Det var först när människan blev bofast och gjorde vissa djur till sina tamdjur som rovdjuren började upplevas som mer än konkurrenter – de blev ett hot.

Hade du en enda ko och den blev tagen av vargar kanske dina barn fick svälta. Därför fick vi skullplikt och i våra äldsta landskapslagar, från med-

eltiden, finns noga angivet hur många varggrovar varje socken skulle ha. Den bonde som inte fullgjorde sina plikter fick böta.

Varför har vi idag så svårt att dela livsrum?

Våra stora rovdjur förföljdes under långa tider – tidvis till gränsen för utrotning. Jakten på rovdjur uppmuntrades av myndigheterna genom skottpengar till långt in på 1900-talet. Mot den bakgrunden är det kanske inte så konstigt att en del av oss har svårt att hänga med i svängarna och tänka om när samhället nu kräver att vi skall bevara och skydda våra stora rovdjur.

Vi har under några generationer vant oss vid att jaga och vistas i skog och mark utan större ”risk” att möta stora rovdjur. När så rovdjuren återkommer blir de ett hot som vi tidigare inte har känt av. Nya hot blir ofta orimligt uppförstorade – och så är debatten igång om rovdjurens vara eller inte vara.

Leva med rovdjur – igen...

Den svenska lagstiftningen anpassades 1983 för att överensstämma med de åtaganden vi skrivit under i Bernkonventionen. Konventionens viktigaste budskap är att varje land som undertecknat den förbinder sig att värna om alla inhemska arters bevarande.

När vi anslöt oss till EU förband vi oss också att följa det s k Habitatdirektivet. Direktivet innebär, enkelt sammanfattat, att vi ska göra allt för att skydda de arter direktivets bilagor inkluderar, i deras naturliga utbredningsområden. Detta innebär att det är förbjudet att ”avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen, oavsett hur detta görs.” Myndigheten kan dock fatta beslut om jakt på de inbegripna arterna ”förutsatt att det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområden.”

I mars 2001 beslutade riksdagen om övergripande mål för en sammanhållen rovdjurspolitik. Beslutet innebär att vi i Sverige har bestämt att björn, varg, järv, lodjur och kungsörn långsiktigt ska finnas kvar i den svenska faunan.

Riksdagen satte upp miniminivåer för björn, lo och kungsörn, samt etappmål för järv och varg.

”Målet för förvaltningen ska vara att arterna ökar i antal utöver respektive miniminivå, till sådana nivåer att de med större säkerhet långsiktigt kan bevaras i den svenska faunan.” Genom att sätta etappmål markerade riksdagen att situationen för järv och varg fortfarande är så osäker att man vill att de ska uppnå större antal innan man sätter miniminivåer.

I och med detta kan vi faktiskt sluta diskutera om vi ska ha rovdjur eller inte. Nu handlar det om att göra det bästa av situationen och lära oss leva med de här djuren. Det är vårt ansvar att se till att också kommande generationer får chansen att möta våra stora rovdjur i skog och mark.

